

<http://physicsweb.org/article/news/7/7/9>

2003/07/10

تولید نورهای تند و کند آسان شد

یک گروه فیزیک‌پیشه، برای اولین بار در یک بلور در دماي اتاق نور کند و تند تولید کردند. این گروه (از دانشگاه راچستر [1] در ایالات متحده) با استفاده از یک بلور آلساندریت سرعت نور را به فقط ۹۱ متر بر ثانیه کاهش داد، و ضمناً یک تپ لیزر را سریع تراز نور حرکت داد. این پدیده‌ها (که با نسبیت خاص هم ناسازگار نیستند) قبل فقط در دماهاي زمزایشي یا در آرایه‌هاي پیچیده‌ی آزمایش‌گاهی دیده شده بودند. از این روش جدید، می‌شود در کاربردها ي مثل انبارش اپتیکی ي داده، حافظه‌هاي اپتیکی، و ابزارهای داده‌هاي کوانتمی استفاده کرد [2].

نور در خلی با سرعت ۳۰۰ میلیون متر بر ثانیه حرکت می‌کند. اما در سال‌هاي اخیر، فیزیک‌پیشه‌ها توانسته‌اند در گازهاي فراسردد تپ‌هاي لیزر را تا سرعت‌هاي چند متر بر ثانیه کند کنند یا کاملاً متوقف کنند. در آزمایش‌هاي مشابه‌ی، انتشار سریع ترازنور تپ‌هاي نور هم دیده شده. این پدیده‌ها در بلورها در دماهاي زمزایشي و در گازهاي داغ هم دیده شده. مئيو بايجلاؤ [3]، نيك لپشکين [4]، و رايرت بيد [5]، همین پدیده را در سیستم‌ی بسیار ساده‌تر دیدند: در یک بلور در دماي اتاق.

در همه‌ی این آزمایش‌ها، از تغییرات ضربیشکست محیط‌هاي اپتیکی در اثر پدیده‌هاي تداخل کوانتمی استفاده می‌شود. آزمایش‌هاي قبلی بر اساس پدیده‌ای به اسم شفافیت الکترومغناطیسی القашده بودند، اما گروه راچستر پدیده‌ی نوسان‌های جمعیت هم‌دوس در بلور را به کار برد. در این روش دولیزر (یک باریکه‌ی دمیش و یک باریکه‌ی ضعیفتر کاوه) را به بلور می‌تابانند. در وضعیت‌هاي خاص‌ی، جذب باریکه‌ی کاوه در یک گستره‌ی باریک طول موج کم می‌شود. ضربیشکست

هم در این پنجره ی طیفی به سرعت افزایش می‌یابد، که این باعث می‌شود سرعتِ گروه باریکه ی کاوه بسیار کم شود. سرعتِ گروه، سرعتِ انتشارِ تپ است. امسال پیش از این، گروه راچستیر با استفاده از این روش سرعتِ گروه یک تپ لیزر در یک بلور، یاقوت در دما ی اتاق را به ۵۸ متر بر ثانیه کاهش داده بود. بایجلاؤ و همکاران^۱ ش این کار را در یک بلور آلکساندریت تکرار کرده اند. به علاوه، آن‌ها در طولِ موج‌ها ی دیگری می‌توانند یک پادپنجره ی طیفی درست کنند، که در آن جذب بیشتر است و انتشار با سرعت بیش از سرعت نورانجام می‌شود. آن‌ها با لیزری به طولِ موج ۴۸۸ نانومتر، سرعت نور ۹۱ متر بر ثانیه را مشاهده کردند؛ و با طولِ موج ۴۷۶ نانومتر، سرعت انتشار^۲ منها ی ۸۰۰ متر بر ثانیه را. سرعت منفی نشانه ی انتشار فرانوری است، چون در این وضعیت به نظر می‌رسد تپ‌ها پیش از واردشدن به بلور، از آن بیرون می‌روند.

لپشکین به فیزیکس‌وب [۶] گفت: «روش ما را می‌شود برا ی بسیاری از مواد جامد به کاربرد، نه فقط آلکساندریت. یک ویژه‌گی ی مهم دیگر رهیافت ما این است که می‌توانیم گستره ی نسبتاً وسیعی از بس آمدهای اپتیکی را پژوهش کریم.» این پژوهش‌گران بنا دارند ماده‌های حالت جامد با پهنه‌ای باند بیشتری را بررسی کنند. چنین ماده‌هایی، برا ی شکل ی از این سیستم که کاربردهای مخباراتی داشته باشد مناسب است.

[۱] University of Rochester

[۲] Science 301 200

[۳] Matthew Bigelow

[۴] Nick Lepeshkin

[۵] Robert Boyd

[۶] PhysicsWeb